

Oponentský posudek na práci Ing. et Ing. Zdeňka Bumbálka, „Vývoj telekomunikační techniky s důrazem na komunikační technologie pro neslyšící“

(Celoškolský doktorský studijní program P7108 Historie techniky, studijní obor Historie techniky)

Poměrně obsáhlá disertační práce Ing. et Ing. Zdeňka Bumbálka se věnuje značně opomínané problematice komunikačních technologií pro neslyšící. Práce je velmi pečlivě psaná a lze jednoznačně vyzvednout snahu autora pokrýt celou škálu problémů a technických posunů od roku 1945. Výběr časového úseku, poměrně širokého, je logický a legitimní, nehledě na to, že autor samozřejmě představuje přehledně i předchozí vývoj, včetně sociálního (částečně sociálně-politického) vývoje.

Práce je založena na třech základních kapitolách, které postupně rozebírají vývoj telekomunikačních sítí podle jednotlivých období vývoje. Technologie jsou sice značně propojené, především v některých obdobích, ale zde bychom si mohli představit jasnější dělení s orientací na vývoj telekomunikačních sítí, resp. technologií (jednoduše řečeno podkapitola o vývoji telefonu) a následně počítačové technologie. V zásadě ale tato první kapitola je přehledná a logicky strukturovaná.

Další nosná kapitola rozebírá vývoj konkrétních vybraných zařízení a služeb používaných sluchově postiženými. Zde je také patrnější konkrétní mezinárodní rozměr, zjm. co se týče „slepých uliček (typu Minitel apod.). Třetí, resp. poslední nosná část, o něco kratší než předchozí, je věnovaná otázce telekomunikace jako aktivátoru sociálního podnikání v komunikačních službách pro neslyšící a nedoslýchavé. Tato část je patrně asi svým způsobem autorovi nejbližší (především prezentace „sociálního podniku Transkript online). Kapitola je však o poznání kratší, tím poněkud nevyvážená. Chybí zde, jak uvedu níže, důraz na společenský kontext (zjm. zde uvést definici a principy tzv. sociálního podnikání).

Problematika, způsob analýzy a obecně text je jednoznačně aktuální, přičemž nejenže autor splnil sledovaný cíl. Způsob uchopení problematiky lze nepochybně aplikovat na další podobné otázky (zjm. nevidomí).

Evidentní zájem až zapálení pro kauzu neslyšících vede autora k poněkud krajním poznámkám, třeba že „vynález telefonu se nakonec v industrializující se moderní společnosti stal symbolem diskriminace těchto osob“ (neslyšících), což je poněkud nešťastná formulace (podle stejného přístupu by byla třeba kniha symbolem diskriminace nevidomých... atp.). Zřejmě však jde pouze o formulační záležitost.

FACULTY
OF SOCIAL SCIENCES
Charles University

Do značné míry by asi bylo vhodné přidat další kontextualizační prvky, resp. doplnit ty, které autor uvádí (zjm. v úvodních pasážích o různých sdružení neslyšících v čase). To, co podle mě chybí, je jasnější propojení poptávky (neslyšící, zjm. zastoupení jejich sdružení) a nabídky (sociální služby, politická sféra a průmysl). Dalším kontextem, který není podle mne dostatečně představen, je obecnější rovina invalidity (zjm. zraková), tj. jakým způsobem (srovnatelným či nikoliv) se vyvíjela telekomunikační technika v širším ohledu než pouze pro neslyšící (s možným ovlivňováním komunikační technologie pro neslyšící). Ke kontextualizaci patří zjevně i změny ve společnosti a novodobé snahy napravit (nejen technicky) nerovnosti dané invaliditou (všech druhů), na úrovni politické i společenské.

Práce je velmi solidní analýza vývoje telekomunikační techniky pro neslyšící zjm. z metodologické stránky. Teoretický rámec se však poněkud vytrácí a bylo by dobré, aby se autor k této rovině vrátil během obhajoby. Zvolené metody vypracování jsou bezproblémové.

V závěru lze konstatovat, že předložená disertace splňuje podmínky samostatné tvůrčí vědecké práce a obsahuje původní a autorem disertační práce publikované výsledky vědecké práce (zjm. teoretický rámec).

Z výše uvedeného lze konstatovat že práce splňuje nároky kladené na disertační práci v oboru.
Proto doporučuji disertaci k obhajobě.

Doc. Michel Perottino, Ph.D.